

Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü Öğrencilerinin Bakış Açısından Çevrim İçi Uygulamalı Derslerin Ve Sınavların Değerlendirilmesi: Pamukkale Üniversitesi Örneği¹

Evaluation Of Online Practical Courses And Exams From The Students' Perspectives Of Physiotherapy And Rehabilitation Department: Sample Of Pamukkale University

Ayşe ÜNAL², Filiz ALTUĞ³

ÖZET

Amaç: Pandemi nedeniyle fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümünde tüm dersler ve sınavlar çevrim içi eğitim aracılığıyla devam etmektedir. Bu çalışmanın amacı, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin bakış açısından çevrim içi uygulamalı dersleri ve sınavları değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmaya 2020-2021 akademik yılı güz döneminde Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulunda uygulamalı mesleki dersleri çevrim içi olarak alan 200 gönüllü 2. ve 3. sınıf öğrencisi dahil edildi. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere Google Forms aracılığıyla hazırlanan değerlendirme formu gönderilerek çevrim içi ortamda doldurmaları istendi. Uygulamalı derslerin çevrim içi yöntemle işlenmesinden duydukları memnuniyet düzeyi E-Derslere Yönelik Memnuniyet Ölçeği (EDYMÖ) ve çevrim içi yöntemle yapılan sınavlar E-Değerlendirme Tutum Ölçeği (EDTÖ) kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya yaş ortalaması 21,36±2,70 yıl olan 200 öğrenci (145 kadın, 55 erkek) dahil edildi. Öğrencilerin %43,5'i (n=87) ikinci sınıf ve %56,5'i (n=113) üçüncü sınıf öğrencisiydi. Öğrencilerin %79'u (n=158) yüzyüze eğitimin uzaktan eğitimden daha iyi olduğunu, %17,5'i (n=35) uzaktan eğitimin yeterli olduğunu ve %3,5'i (n=7) uzaktan eğitimle yüz yüze eğitim arasında fark olmadığını belirtti. İkinci sınıfların EDYMÖ toplam skoru ortalaması 112,80±31,73 ve EDTÖ toplam skoru 67,36±13,72 puandı. Üçüncü sınıfların EDYMÖ toplam skoru ortalaması 100,46±26,76 ve EDTÖ toplam skoru 66,60±11,69 puandı. İkinci sınıf öğrencilerinin ders memnuniyet düzeyi daha yüksek bulunurken (p=0,004), sınavlarla ilgili görüşleri benzerdi (p=0,677). Öğrencilerin ders memnuniyet düzeyleri ile sınavlara yönelik bakış açıları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönlü bir ilişki tespit edildi (p=0,001; r=0,369).

Sonuç: Uygulama ağırlıklı derslerin daha yoğun olduğu 3. sınıfta uzaktan eğitim sırasında ders materyalleri ne kadar zengin olsa da öğrencilerin birebir pratik yapma imkanı bulunmadığından derslerden memnuniyet düzeyi daha düşüktür. Öğrencilerin bu eksikliklerini gidermek amacıyla pandemi koşullarında küçük gruplar halinde yoğunlaştırılmış pratik eğitimler uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler: Fizyoterapi, Uygulamalı Ders, Çevrim İçi Eğitim, Memnuniyet

ABSTRACT

Background and aim: Due to the pandemic, all courses and exams in the physiotherapy and rehabilitation department continue through online training. The purpose of this study is to evaluate the online practical courses and exams from the point of view of the students of the physiotherapy and rehabilitation department.

Materials and methods: Two hundred volunteers who are 2nd and 3rd year students taking practical vocational courses online at Pamukkale University School of Physical Therapy and Rehabilitation in the fall semester of the 2020-2021 academic year were included in the study. Students who accepted to participate in the study were sent an evaluation form prepared via Google Forms and asked to fill it out online. The level of satisfaction with the online method of teaching applied courses was evaluated

¹ Bu çalışma, "5th International Erciyes Conference on Scientific Research, 1-2 Eylül 2021" sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Dr. Fzt., Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu Nörolojik Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Denizli-Türkiye, E-posta: pt.aunal@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-0959-5664

³ Prof. Dr., Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu Nörolojik Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Denizli-Türkiye, E-posta: fkural@pau.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-4287-8562

using the Satisfaction Scale for E-Course (SSEC) and the online method of conducting the exams using the E-Assessment Attitude Scale (EAAS).

Results: A total of 200 students (145 female, 55 male) with a mean age of 21.36 ± 2.70 years were included in the study. 43.5% (n=87) of the students were second-year students and 56.5% (n=113) were third-year students. 79% (n=158) of the students stated that face-to-face education is better than distance education, 17.5% (n=35) stated that distance education is sufficient and 3.5% (n=7) stated that face-to-face education is stated that there was no difference between the mean total score of the second graders on SSEC was 112.80 ± 31.73 , and the total score on EAAS was 67.36 ± 13.72 . The mean total score of SSEC of the third graders was 100.46 ± 26.76 , and the total score of EAAS was 66.60 ± 11.69 . While the second-year students' level of satisfaction was higher ($p=0.004$), their views on exams were similar ($p=0.677$). A statistically significant positive correlation was found between the students' level of satisfaction with the course and their perspectives on the exams ($p=0.001$; $r=0.369$).

Conclusion: Although the course materials are rich during distance education in the 3rd grade, where the application-oriented courses are more intense, the level of satisfaction with the courses is lower since the students do not have the opportunity to practice one-on-one. In order to eliminate these deficiencies of the students, concentrated practical trainings can be applied in small groups under pandemic conditions.

Keywords: Physiotherapy, Applied Course, Online Education, Satisfaction

GİRİŞ

İnternete erişimin yaygınlaşması eğitime destek amacıyla kullanılmasını da beraberinde getirmiştir. Eğitim amacıyla kullanımı uzaktan eğitim sürecinde kolaylıklar sağlamaktadır. Çok farklı açıdan hizmetler sunması sayesinde hem öğrenci hem de öğretim elemanları için internetin eğitim öğretim ortamlarına taşınmasının gerekli olduğu fark edilmiştir (Yılmaz ve Horzum, 2005). İnternetin sağladığı bu hizmetler arasında tartışma grupları, haber grupları, elektronik posta, sohbet programları ve arama motorları sayılabilir (Kurland vd., 1997; Rıza, 2001). Bireylerin evlerinde de internet bağlantısının olması, günümüzde öğrenenlerin, internet destekli uygulamalarla kendilerini daha iyi ifade etmelerine olanak sağlamaktadır (Karaman vd., 2009).

Pandemi nedeniyle alınan tedbirler kapsamında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından, 23 Mart 2020 tarihinde üniversitelerde dijital imkânlarla uzaktan eğitime devam edileceği yönünde karar alınmıştır (YÖK, 2020a; YÖK, 2020b). Türkiye’de uzaktan eğitim sisteminin gelişiminin çok eskilere dayanması ve üniversitelerin hemen hemen hepsinde daha önceden uzaktan eğitimle ilgili bir alt yapılarının olması, üniversitelerin bu sürece hızlı bir şekilde uyum sağlamalarını kolaylaştırmıştır.

Öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili memnuniyet düzeyini ve çevrim içi sınavlara ilişkin görüşlerini içeren çalışmalar eğitim bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında çalışılmıştır (Cohen-Baruth, 2017; Richardson vd., 2017; Yen vd., 2018; Wei-Chou, 2020). Literatür incelendiğinde fizyoterapi alanında konuyla ilgili çalışmaya rastlanmamıştır.

Fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü ülkemizde 4 yıllık lisans programlarındadır. Bölümde ilk yıl temel tıp bilimleri ile ilgili teorik dersler bulunurken, 2. ve 3. sınıfta mesleki uygulamalı dersler yoğunluktadır. Uygulamalı derslerin işleniş sırasında öncelikle dersin içeriğine uygun teorik ders anlatımı yapılmaktadır. Daha sonra pratik uygulamalar gösterilip öğretim elemanı gözetiminde uygulamalar yapılarak konuyu pekiştirmek amaçlanır.

Pandemi nedeniyle tüm alanlarda olduğu gibi fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümünde de tüm eğitimler çevrim içi olarak devam etmiştir. Bu süreçte öğrenciler derslere senkron ve asenkron şekilde katılım sağlamaktadır. Uygulamalı dersler işlenirken yüz yüze pratik uygulama imkanı olmasa da görsel materyaller ve video gibi yöntemlerle ders içeriği zenginleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu derslerin değerlendirilmesinde ödev, açık uçlu sınav veya çevrim içi çoktan seçmeli sınavlar uygulanmaktadır.

Bu çalışma, fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin bakış açısından çevrim içi uygulamalı derslerin ve sınavların değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmaya 2020-2021 akademik yılı güz döneminde Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulunda uygulamalı mesleki dersleri alan 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirildi.

Etik Kurul Onayı

Çalışmaya dahil edilme gönüllülük esasına uygun olacak şekilde yapıldı. Bu çalışma, Pamukkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’nun 02.02.2021 tarih ve 03 sayılı kararı ile onaylandı.

Katılımcılar

Çalışmaya 2020-2021 akademik yılı güz döneminde Pamukkale Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulunda uygulamalı mesleki dersleri çevrim içi olarak alan 200 gönüllü 2. ve 3. sınıf öğrencisi dahil edildi.

Dahil edilme kriterleri:

Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü 2. ve 3. sınıfta öğrenim gören, uygulamalı derslerden en az birini alan ve çalışmaya katılmayı kabul eden bireyler dahil edildi.

Hariç tutulma kriterleri:

Uygulamalı dersleri seçmesine rağmen senkron veya asenkron olarak derse katılım göstermeyen, 2. ve 3. sınıfta öğrenim görüp uygulamalı ders almayan, derslere katılım sağlamasına rağmen çevrim içi sınava girmeyen, çalışmaya katılmayı kabul etmeyen bireyler çalışma dışı bırakıldı.

Değerlendirme Yöntemleri

Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere Google Forms aracılığıyla hazırlanan değerlendirme formu gönderilerek çevrim içi ortamda doldurmaları istendi. Katılımcıların cinsiyet, yaş(yıl), öğrenim gördüğü sınıf gibi demografik bilgileri veri kayıt formuna kaydedildi. Uygulamalı derslerin çevrim içi yöntemle işlenmesinden duydukları memnuniyet düzeyi, E-Derslere Yönelik Memnuniyet Ölçeği ve sınavların çevrim içi yöntemle yapılması, E-Değerlendirme Tutum Ölçeği kullanılarak değerlendirildi.

E-Derslere Yönelik Memnuniyet Ölçeği

Katılımcıların uygulamalı derslerin çevrim içi yöntemle işlenmesinden duydukları memnuniyet düzeyi “E-Derslere Yönelik Memnuniyet Ölçeği (EDYMÖ)” ile belirlenecektir. 2015 yılında geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik-güvenirlilik çalışması Geçer ve Topal tarafından yapılmıştır. Toplam 35 maddeden oluşan ölçekte 5’li Likert derecelendirmesi ile puanlama yapılır. Puanlama “1=hiç katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=biraz katılıyorum, 4=katılıyorum, 5=tamamen katılıyorum” şeklindedir. Ölçekten alınan puanların yüksek olması, öğrencilerin çevrim içi derslerden memnuniyet düzeyinin fazla olduğunu ifade eder (Geçer-Topal, 2015).

E-Değerlendirme Tutum Ölçeği

Uygulamalı derslere ait sınavların çevrim içi yöntemle yapılmasını öğrenci bakış açısıyla değerlendirmek için “E-Değerlendirme Tutum Ölçeği (EDTÖ)” kullanılacaktır. Ölçeğin geliştirilmesi ve Türkçe geçerlilik- güvenirlilik çalışması Bahar tarafından 2014 yılında yapılmıştır. Toplam 23 maddeden oluşan ölçek “1= hiç katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kısmen katılıyorum, 4=katılıyorum, 5=tamamen katılıyorum” şeklinde 5’li Likert derecelendirmesi ile puanlanır. Ölçekten alınan puanların yüksek olması, öğrencilerin çevrim içi yapılan sınavlar hakkındaki görüşlerinin olumlu yönde olduğunu gösterir (Bahar, 2014).

İstatistiksel Analiz

Referans çalışmadan elde edilen etki büyüklüğünün orta düzeyde ($d=0,52$) olduğu görülmüştür (Bağcı, 2018). Bu düzeyde bir etki büyüklüğü de elde edilebileceği düşünüldükten yapılan güç analizi sonucunda, çalışmaya en az 96 kişi alındığında %95 güven düzeyinde %90 güç elde edilebileceği hesaplanmıştır.

Veriler SPSS 25.0 (IBM SPSS Statistics 25 software (Armonk, NY: IBM Corp.)) paket programıyla analiz edildi. Sürekli değişkenler ortalama $\pm$ standart sapma ve kategorik değişkenler sayı ve yüzde olarak verildi. Sürekli değişkenlerin arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Analizi ile incelendi (Sümbüloğlu-Sümbüloğlu, 2007).

BULGULAR

Çalışmaya yaş ortalaması $21,36 \pm 2,70$ yıl olan 200 (145 kadın, 55 erkek) gönüllü öğrenci dahil edildi. Öğrencilerin %43,5’i ($n=87$) ikinci sınıf ve %56,5’i ($n=113$) üçüncü sınıf öğrencisiydi.

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri

Değişkenler	İkinci sınıf (n=87) Ort ± Ss	Üçüncü sınıf (n=113) Ort ± Ss	p ^a
Yaş (yıl)	21,08±3,42	21,58±1,95	0,223
	n (%)	n (%)	p^b
Cinsiyet			
Kadın	60 (69)	85 (75,2)	0,342
Erkek	27 (31)	28 (24,8)	
Bilgisayar sahibi olma	61(70,1)	85(75,2)	0,427
Evinde internet bağlantısı olma	78(89,7)	97(85,8)	0,519
İnternet bağlantısı olan akıllı telefon sahibi olma	85(97,7)	110(97,3)	0,622
İnternete erişim sağlanan cihaz			
Masaüstü bilgisayar	3(3,4)	4(3,5)	0,817
Dizüstü bilgisayar	19(21,8)	29(25,7)	
Akıllı telefon	65(74,7)	80(70,8)	
İnternete erişim yeri			
Ev	67(77,0)	85(75,2)	0,284
Mobil ağ	17(19,5)	24(21,2)	
İş yeri	2(2,3)	0(0)	
Okul	1(1,1)	1(0,9)	
İnternet kafe	0(0)	3(2,7)	
E-posta kullanımı			
Kullanmıyorum	1(1,1)	4(3,5)	0,180
Ayda bir kez	19(21,8)	23(20,4)	
Haftada bir kez	30(34,5)	54(47,8)	
Günde bir kez	27(31,0)	22(19,5)	
Gün boyunca	10(11,5)	10(8,8)	
Web kullanımı			
Kullanmıyorum	0(0)	3(2,7)	0,366
Ayda bir kez	0(0)	1(0,9)	
Haftada bir kez	10(11,5)	8(7,1)	
Günde bir kez	26(29,9)	37(32,7)	
Gün boyunca	51(58,6)	64(56,6)	
Arama motorları kullanımı			
Kullanmıyorum	0(0)	1(0,9)	0,421
Ayda bir kez	1(1,1)	0(0)	
Haftada bir kez	9(10,3)	6(5,3)	
Günde bir kez	17(19,5)	24(21,2)	
Gün boyunca	60(69,0)	82(72,6)	

a:İki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi, b:Ki kare analizi

Dersleri çevrim içi olarak takip etmeleri için teknolojik araçlara sahip olma durumu sorgulandığında; öğrencilerin %73'ünün (n=146) masaüstü veya dizüstü bilgisayar sahibi olduğu, %17,5'inin (n=87,5) evde internet bağlantısının bulunduğu ve %97,5'inin (n=195) internet bağlantısı olan akıllı telefon kullandığı görüldü. Derslere ve çevrim içi sınavlara katılım için öğrencilerin %72,5'inin (n=145) akıllı telefon, %24'ünün (n=48) dizüstü bilgisayar ve %3,5'inin (n=7) masaüstü bilgisayar kullandıkları tespit edildi. Öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1'de verildi.

Uygulama ağırlıklı dersler açısından öğrencilerin %79'u (n=158) yüzyüze eğitimin uzaktan eğitimden daha iyi

olduğunu, %17,5'i (n=35) uzaktan eğitimin yeterli olduğunu ve %3,5'i (n=7) uzaktan eğitimle yüz yüze eğitim arasında fark olmadığını düşünmekteydi.

Öğrencilerin EDYMÖ toplam puanı ortalaması 105,83±29,59 ve EDTÖ toplam puanı ortalaması 66,93±12,59'du. Öğrencilerin EDYMÖ ve EDTÖ alt parametrelerinden aldıkları puanlar Tablo 2'de gösterildi.

Tablo 2. Sınıflara göre öğrencilerin çevrimiçi derslere yönelik memnuniyet düzeyleri ve sınavlara bakış açılarının karşılaştırılması

Değişkenler	İkinci sınıf (n=87) Ort ± Ss	Üçüncü sınıf (n=113) Ort ± Ss	P ^b
E-Derslere Yönelik Memnuniyet Ölçeği			
Ders Faktör 1: Kullanılan materyaller ve iletişim araçları	24,70±9,11	21,12±8,05	0,004
Ders Faktör 2: Öğretmen-öğrenci etkileşimi	13,60±4,27	12,77±3,82	0,156
Ders Faktör 3: Ortam tasarımı	27,52±8,25	23,36±7,75	0,001
Ders Faktör 4: E-derse yönelik tutum	17,65±5,47	15,92±4,36	0,017
Ders Faktör 5: Dersin içeriği ve öğretim süreci	29,31±7,22	27,27±6,78	0,044
Ders toplam puan	112,80±31,73	100,46±26,76	0,004
E-Değerlendirme Tutum Ölçeği			
Sınav Faktör 1: Sınav Özellikleri	28,65±10,20	25,77±10,21	0,050
Sınav Faktör 2: Bireysel/Fiziksel Özellikler	18,95±6,89	21,00±6,08	0,029
Sınav Faktör 3: Teknik Özellikler	12,35±3,72	13,05±3,04	0,158
Sınav Faktör 4: Baskı	7,40±2,52	6,76±2,21	0,062
Sınav Toplam Puan	67,36±13,72	66,60±11,69	0,677

b: İki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi

Çevrim içi derslerden duydukları memnuniyet düzeyi ile çevrim içi sınav uygulaması arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulundu ($p=0,0001$; $r=0,369$) (Tablo 3)

Tablo 3. Öğrencilerin çevrimiçi derslere yönelik memnuniyet düzeyleri ile sınavlara bakış açıları arasındaki ilişki

Değişkenler		E-Değerlendirme Tutum Ölçeği				
		Sınav Faktör 1	Sınav Faktör 2	Sınav Faktör 3	Sınav Faktör 4	Sınav toplam puan
E-Derslere Yönelik Memnuniyet Ölçeği	Ders Faktör 1	$r=0,472^*$ $p=0,001$	$r= -0,200^*$ $p= 0,004$	$r= -0,123$ $p= 0,072$	$r=0,158^*$ $p=0,025$	$r=0,277^*$ $p=0,001$
	Ders Faktör 2	$r=0,407^*$ $p=0,001$	$r= -0,102$ $p= 0,150$	$r= -0,003$ $p= 0,967$	$r=0,218^*$ $p=0,002$	$r=0,320^*$ $p=0,001$
	Ders Faktör 3	$r=0,535^*$ $p=0,001$	$r= -0,201^*$ $p= 0,004$	$r= -0,067$ $p= 0,347$	$r= 0,333^*$ $p= 0,001$	$r= 0,377^*$ $p= 0,001$
	Ders Faktör 4	$r= 0,461^*$ $p= 0,001$	$r= -0,081$ $p= 0,255$	$r= -0,061$ $p= 0,394$	$r= 0,175^*$ $p= 0,013$	$r= 0,351^*$ $p= 0,001$
	Ders Faktör 5	$r= 0,492^*$ $p= 0,001$	$r= -0,162^*$ $p= 0,022$	$r= -0,088$ $p= 0,215$	$r= 0,247^*$ $p= 0,001$	$r= 0,341^*$ $p= 0,001$
	Ders toplam puan	$r= 0,537^*$ $p= 0,001$	$r= -0,181^*$ $p= 0,010$	$r= -0,088$ $p= 0,218$	$r= 0,257^*$ $p= 0,001$	$r= 0,369^*$ $p= 0,001$

*Pearson korelasyon analizi

TARTIŞMA

Fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencilerinin bakış açısından çevrim içi uygulamalı derslerin ve sınavların değerlendirilmesi amacıyla yaptığımız çalışmada üçüncü sınıf öğrencilerin uygulamalı derslerin çevrim içi olarak verilmesinden duydukları memnuniyetin ikinci sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin derslerden duydukları

memnuniyet düzeyi ile sınavların çevrimiçi yöntemle uygulanmasına yönelik görüşleri arasında pozitif yönlü ilişki olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin çoğunluğunun derslere ve sınavlara katılmada akıllı telefon kullandıkları, bunu dizüstü bilgisayarın takip ettiği ve en az masaüstü bilgisayarın kullanıldığı belirlenmiştir. Karatepe vd. (2020) de çalışmamıza benzer şekilde öğretmen adaylarının

çoğunluğunun (%59,5) uzaktan eğitime senkron/asenkron şekilde erişiminde akıllı telefon kullandığını belirtmişlerdir. Serçemeli ve Kurnaz (2020) da muhasebe öğrencilerinin çevrimiçi derslere katılımında en çok akıllı telefonlarını (%75,5) tercih ettiklerini bildirmişlerdir. Eren vd. (2021) ise hemşirelik öğrencilerinin pandemi döneminde uzaktan eğitime karşı tutum ve görüşlerini araştırdıkları çalışmalarında öğrencilerin en çok dizüstü bilgisayar aracılığıyla ders takibi yaptıklarını ifade etmişlerdir. Elde edilen bu bilgilere göre öğrencilerin derslere katılım sağlamak için kolay taşınabilir ve kullanım kolaylığı olan araçlar tercih ettikleri söylenebilir.

Balıkçioğlu vd. (2019) üniversite öğrencilerinin çevrim içi derslere katılımı konusunda sistemsel memnuniyetlerini artıran etmenler arasında içeriklerin görsel olarak desteklenmesi, derslerden önce ders içeriklerinin sisteme yüklenmesi ve derslerin videolarla anlaşılabilirliğinin artırılmasının yer aldığını belirtmişlerdir. Terzi vd. (2020) sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitim sistemine erişim ve sistemden fayda görme anlamında olumlu görüşlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak özellikle uygulamalı eğitimlerin bir sağlık kurumunda yapılmasının daha kalıcı olacağını belirttikleri görülmüştür. Bu sonuçlar bizim bulgularımızı da destekler niteliktedir. Sonuçlarımıza göre öğrencilerden uygulamalı dersler açısından uzaktan eğitimin yeterli olduğunu düşünenler olmakla birlikte hem ikinci sınıf hem de üçüncü sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu yüz yüze eğitimin gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Kürtüncü ve Kurt (2020) hemşirelik öğrencilerinin %85,3'ünün hemşirelik eğitiminin çevrim içi yöntemle yürütülmesinin etkili olmayacağını düşündüklerini bildirmişlerdir. Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan bazı çalışmalarda ise çevrim içi eğitim ile yüz yüze eğitim arasında öğrenci memnuniyeti açısından anlamlı bir farkın olmadığı belirtilmiştir (Jang vd., 2005; Gega vd., 2007).

SONUÇ

Sonuçlarımıza göre uygulama ağırlıklı derslerin daha yoğun olduğu üçüncü sınıfta uzaktan eğitim sırasında ders materyalleri ne kadar zengin olsa da öğrencilerin birebir pratik yapma imkanı bulunmadığından derslerden memnuniyet düzeyi ikinci sınıf öğrencilerinden daha düşüktür. Öğrencilerin bu eksikliklerini gidermek amacıyla pandemi koşullarında küçük gruplar halinde yoğunlaştırılmış pratik eğitimler uygulanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Alsü, E. ve Öztürk, S. (2009). Ekonomik Bakış: Güneydoğu Anadolu Bölgesi İçin Temel Ekonomik Görünüm. *Ekobakış: Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 45 (2): 15-20.
- Bagci, H. (2018). Investigation of the Satisfaction Levels of Teacher Candidates towards E-Courses. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 17(3): 65-72.

Bahar, M. (2014). Üniversite Öğrencileri E-Değerlendirme Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi/Development of E-Assessment Attitude Scale for University Students. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2): 38-53.

Balıkçioğlu, N., Öz, D. Ç. ve Işın, N. N. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim derslerindeki memnuniyet araştırması: Aşık Veysel Meslek Yüksekokulu örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1): 462-473.

Cohen, A. Ve Baruth, O. (2017). Personality, learning, and satisfaction in fully online academic courses. *Computers in Human Behavior*, 72: 1-12.

Eren, D. Ç., Korkmaz, M., Yıldırım, Ö. Ö. ve Avcı, İ. A. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutum ve memnuniyet düzeyleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2): 246-254.

Geçer, A. K. ve Topal, A. D. (2015). Development of Satisfaction Scale For E-Course: Reliability and Validity Study/E-Derslere Yönelik Memnuniyet Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4): 1272-1287.

Gega, L., Norman, I. J. ve Marks, I. M. (2007). Computer-aided vs. tutor-delivered teaching of exposure therapy for phobia/panic: randomized controlled trial with pre-registration nursing students. *International Journal of Nursing Studies*, 44(3): 397-405.

Jang, K. S., Hwang, S. Y., Park, S. J., Kim, Y. M. ve Kim, M. J. (2005). Effects of a Web-based teaching method on undergraduate nursing students' learning of electrocardiography. *Journal of Nursing Education*, 44(1): 35-39.

Karaman, S., Özen, Ü., Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2009). Açık kaynak kodlu öğretim yönetim sistemi üzerinden internet destekli (harmanlanmış) öğrenim deneyimi. *Akademik Bilişim Konferansı*, 11-13.

Karatepe, F., Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? Bir anket çalışması. *Journal of social and humanities sciences research*, 7(53): 1262-1274.

Kurland, D. J., Sharp, R. M. ve Sharp, V. F. (1997). Introduction to the Internet for Education. *Wadsworth: Wadsworth Publishing Company*.

Kürtüncü, M. ve Kurt, A. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5): 66-77.

Rıza, E. T. (2001). Eğitimde Bilgisayar Teknolojisi. İzmir: Kanyılmaz Matbaacılık.

Richardson, J. C., Maeda, Y., Lv, J. Ve Caskurlu, S. (2017). Social presence in relation to students' satisfaction and learning in the online environment: A meta-analysis. *Computers in Human Behavior*, 71: 402-417.

Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılı Üzerine Bir Araştırma. Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi, 4(1): 40-53.

Sümbüloğlu, K. ve Sümbüloğlu, V. (2007). Biyoistatistik. Ankara: Hatiboğlu Yayınları.

Terzi, D., Akalın, R. B. Ve Erdal, B. (2020). Covid-19 salgınının sağlık alanındaki öğrencilerin eğitimine etkisi: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu örneği. Namık Kemal Tıp Dergisi, 8(3): 279-287.

Wei, H. C., & Chou, C. (2020). Online learning performance and satisfaction: do perceptions and readiness matter?. Distance Education, 41(1): 48-69.

Yen, S. C., Lo, Y., Lee, A. Ve Enriquez, J. (2018). Learning online, offline, and in-between: comparing student academic outcomes and course satisfaction in face-to-face, online, and blended teaching modalities. Education and Information Technologies, 23(5): 2141-2153.

Yılmaz, K. ve Horzum, M. B. (2005). Küreselleşme, bilgi teknolojileri ve üniversite. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(10): 103-121.

YÖK (2020a). “Basın açıklaması”, Erişim adresi <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitele-rde-uygulanacak-uzaktanegitime-iliskin-aciklama.aspx>, (16.01.2021).

YÖK (2020b). “YÖK dersleri platformuna öğrencilerden yoğun ilgi”, <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/yok-dersleri-platfomuna-yogunilgi.aspx>, (18.01.2021).